

Mijn weekblad

Redacteur Ton Oosterhuis

Deze week in *Mijn weekblad* maar weer een beetje filosofie. De wereld is in beweging en voor wie daar over nadenkt is dat best spannend.

Denkend aan macht

Denkend aan macht zie ik brede rivieren vol kommer en kwel door de landen gaan. Maar als je dan blijft nadenken kan er ook een vergezicht vol zonneshijn opdoemen aan de horizon. Dit is een poëtisch begin voor een nuchtere beschouwing.

Toen ik voor *Mijn weekblad* een puzzelrubriek wilde beginnen met de verhalen van kalief al-Mamoen verdiepte ik mij in de wereld van de Islam tijdens hun bloeitijd in de middeleeuwen. De Arabieren hadden hun wereld veroverd en hadden de macht vast en onbetwist in handen. Karel de Grote zond nederige gezanten naar de kalief en kreeg als dank een olifant cadeau, een subtiele wenk dat groot een betrekkelijk begrip was. Opvallend was de tolerantie die heerste aan het hof van de kalief. Daar was plaats voor alle geloven en opvattingen. Op een gegeven moment beseftte ik dat tolerantie dus een product is van onbetwiste macht.

Er is over macht veel geschreven. De Britse politicus Tony Benn, geboren in 1925, zei in een interview ooit: “Wanneer ik machtige mensen tegenkom, vraag ik me vijf dingen af: wat voor macht heb je, hoe kom je eraan, voor welk belang

maak je er gebruik van, tegenover wie heb je je te verantwoorden en wat is er nodig om van je af te komen? Het antwoord op die vragen maakt veel duidelijk.”

Macht was dus in zijn ogen iets om te vrezen. Kan uit macht iets goeds voortkomen? Dat lijkt toch wel het geval te zijn. Toen in de afgelopen eeuwen het welvarende westen wereld over de hele wereld onbetwist de machtigste was, kon men tolerant zijn. Het leek zelf een ideaal dat geëxporteerd kon worden. Maar voor de volkeren zonder die onbetwiste macht golden andere wetten. Voor tolerantie was daar geen ruimte meer. In de wereld van de Islam werd het begrip na hun bloeitijd meer en meer verfoeid. Intolerante rechtzinnigheid voerde steeds meer de boventoon.

Maar is het in de westerse wereld zoveel anders? Nu hun macht over de wereld aan erosie onderhevig is, zie je in Europa de xenofobie aan de oppervlakte komen. Wilders en zijn denkbeelden krijgen steeds meer aanhang. Imperialisme en kolonialisme zijn begrippen uit de historie. Er moet bezuinigd worden en dat zit onze verwende generaties niet lekker. Het verlies van onze macht over de wereld heeft geleid tot een duidelijk verlies aan tolerantie. Angst is en blijft toch een slechte raadgever.

Opzien baren

Opzien baren doe je als nuchtere Nederlander niet graag. Ik kom erop omdat ik mij onlangs herinnerde ooit nogal opzien te hebben gebaard. Het gebeurde tijdens een theatervoorstelling. Mijn vrouw en ik zaten middenin de zaal. Ik kende het stuk en wist dat het doek in het eerste bedrijf even zou worden gesloten. Toen dat gebeurde zag ik overal haastige lieden opspringen om naar de foyer te rennen. Dat beloofde chaos. Dus stond ik op en riep luidkeels: “Het is géén pauze!!” Beschaamd zag je de vluchters terugkeren naar hun stoelen. Maar het meest beschaamd was mijn echtgenote. Ze had wel door de grond willen zinken, want ik had opzien gebaard.